

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡ. ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ

ΕΝΑ "ΕΜΠΟΡΙΚΟ" ΣΤΟ ΠΩΓΩΝΙ ΤΟΥ 1894

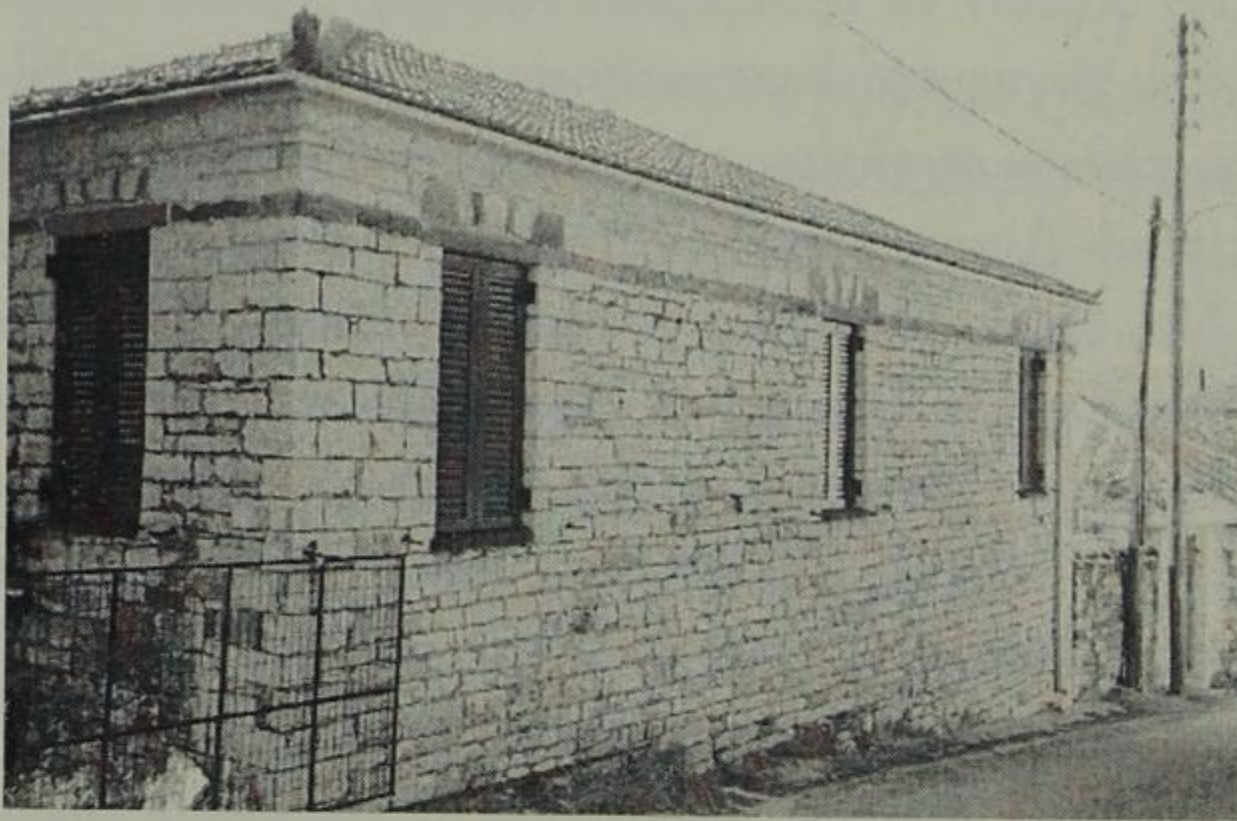
Το καλοκαίρι του 2000, στο χωριό Μερόπη Πωγωνίου, ξεκίνησε μία προσπάθεια να δημιουργηθεί το Κεντρο Πολιτιστικής Αναφοράς Μερόπης. Στόχος αυτής της προσπάθειας ήταν να συγκεντρωθούν και διασωθούν τα τελευταία στοιχεία από τη ζωή και τη δράση των Μεροπαίων και ό,τι αποτελεί τη μνήμη του χωριού. Φορείς αυτής της προσπάθειας ήταν ο Εξωραϊστικός Σύλλογος Μερόπης και η Αδελφότητα Μεροπαίων Θεσσαλονίκης. Οι κάτοικοι του χωριού ανταποκρίθηκαν στην έκκληση των φορέων να προσφέρουν διάφορα "παλιά" πράγματα. Το υλικό αυτό που συγκεντρώθηκε ευρίσκεται εκτεθειμένο σε αίθουσες του κτιρίου του παλιού σχολείου, το οποίο χαρακτηρίστηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού Διατηρητέο Μνημείο και αναπαλαιώθηκε από την 6η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων και με την οικονομική συμβολή των φορέων του χωριού. Ανάμεσα στα συγκεντρωθέντα ήταν και αρκετά παλιά έγγραφα και χειρόγραφα σημαντικά για την ιστορία και ζωή του χωριού και της περιοχής. Έτσι μέσα σε ένα δέμα με τέτοια χειρόγραφα που προσφέρθηκαν από μία παλιά οικογένεια του χωριού, του Ίτζου, βρέθηκε και ένας κατάλογος με εμπορεύματα του 1894, ενός "εμπορικού" της εποχής που λειτουργούσε στο γειτονικό χωριό Μέβδεζα, σήμερα Παλαιόπυργος. Στην επικεφαλίδα της κατάστασης αναγράφεται:

*Αντίγραφο του εμπορικού
πράγματος Δ. Ι. Γκουτζιουμπίνα.*

Η χρονολόγηση της κατάστασης έγινε από ένα άλλο χειρόγραφο, που βρέθηκε στον ίδιο φάκελλο, με καταστάσεις και φορολογικές υπο-

χρεώσεις, γραμμένες σε ίδιο χαρτί, με το ίδιο μελάνι και τον ίδιο γραφικό χαρακτήρα, και πιστεύουμε ότι προσεγγίζουμε έτσι τη χρονολογία αυτή.

Στη Μέβδεζα του 1894, λειτουργούσε εμπορική επιχείριση της οικογένειας Κουτσουμπίνα. Ο απόγονος της οικογένειας, Σπύρος Γ. Κουτσουμπίνας, εγκατεστημένος σήμερα στην Αμερική, όπου σταδιοδρόμησε ως διπλωματικός υπάλληλος του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελλάδος και διετέλεσε και Πρόξενος στη Νέα Υόρκη, μας έδωσε μερικές πληροφορίες για την οικογένεια. Ο Δημήτριος Ιωάννου Κουτσουμπίνας ήταν ο πρώτος και μεγαλύτερος υιός του Ιωάννου Δημητρίου Κουτσουμπίνα ή Ιωάννου Δημ. Δόκου (Δοκάτη) από την πρώτη του γυναίκα. Ήταν αδελφός του πατέρα του Σπύρου Κουτσουμπίνα, Γεωργίου Ιωάννου Κουτσουμπίνα, από άλλη μητέρα. Πράγματι, απο διηγήσεις του ίδιου και του πατέρα του Σπύρου, ο παππούς Κουτσουμπίνας είχε ένα εμπορικό - επαρχιακού τύπου και χαρακτήρος - κατάστημα

Το σπίτι του Σπ. Κουτσουμπίνα σήμερα ανακατασκευασθέν στη θέση του παλιού όπου λειτουργούσε και το "εμπορικό" του Δ.Ι. Γκουτζουμπίνα.

στο χωριό Παλαιόπυργο, πρώην Μέβδεζα. Ο Δημήτριος Κουτσουμπίνας ήθελε να γίνει τσέλιγκας, ήθελε πρόβατα που λένε. Οι παλιοί θυμούνται τα κυπριά -τους "κύπρους" - της στάνης του Κουτσουμπίνα, που άκουγαν. Οι βοσκοί έλεγαν στον παππού. Γειά σου, ωρέ Γιάννη, κυρ Γιάννη, θα γίνεις μεγάλος τσέλιγκας σαν ο Κουτσουμπίνας, μάλιστα με την προφορά τους, ο Γκουτζουμπίνας. Στην περιοχή Αγρινίου και Αμφιλοχίας υπάρχουν τσελιγκάδες Κουτσουμπιναίοι. Έτσι, σιγά-

σιγά έμεινε σαν παρατσούκλι επίθετο. Ο παππούς, ενώ στην αρχή γράφονταν και υπέγραφε Ιωάννης Δόκος, άρχισε να χρησιμοποιεί το νέο επίθετο και να υπογράφει Ιωάννης Κουτσουμπίνας. Ο γιός του Ιωάννη, Δημήτριος, διατηρούσε αυτό το "εμπορικό" στη Μέβδεζα και η καταγραφή του "πράγματος" το 1894 θα σχετίζεται με κάποια αλλαγή στη διαχείριση.

Η Μέβδεζα, σήμερα Παλαιόπυργος, είναι ένα χωριό του Παλαιοπωγωνίου, στα "ριζά" του βουνού Νεμέρτσικα. Την εποχή εκείνη, 1894, η Μέβδεζα είχε, σύμφωνα με την απογραφή του 1895, που περιέχεται στη Γεωγραφία του Ευάγγελου Παγούνη, 90 οικίες, 240 άνδρες και 260 γυναίκες, συνολικά 500 κατοίκους. Σε απογραφή του 1874 (Επετηρίδα του Ηπειρωτικού Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως), η Μέβδεζα αναφέρεται με 108 οικογένειες και 19 μαθητές στο "αλληλοδιδασκτικό" σχολείο. Οι μεταγενέστερες απογραφές δίνουν την ακόλουθη εικόνα:

1913 (κάτοικοι 404) - 1920 (349) - 1940 (307) - 1961 (116) - 1981 (95) - 1991 (100). Σήμερα οι πραγματικά μόνιμοι κάτοικοι δεν ξεπερνούν τους 10.

Το χειρόγραφο αυτό, καταχωρείται σε φωτογραφική αναπαραγωγή στο τέλος του κειμένου και των σχολίων στις πρώτες 4 σελίδες.

Στην κατάσταση των εμπορευμάτων, χρησιμοποιούνται και πολλές παλιές ονομασίες άγνωστες στη σημερινή αγορά. Σε μία προσπάθεια να εξηγηθούν αυτές οι παλιές ονομασίες, απευθυνθήκαμε σε παλιούς εμπόρους οι οποίοι δήλωσαν αδυναμία. Ο κ. Κων. Κουλίδας, πρώην επιθεωρητής Δημοτικής Εκπαίδευσης και ιστορικός ερευνητής, είχε την καλωσύνη να μελετήσει την κατάσταση, και έδωσε αρκετές πληροφορίες, τις οποίες καταχωρούμε, και από τις σελίδες αυτές τον ευχαριστούμε για αυτή τη συμβολή. Παράλληλα προσθέσαμε και δικές μας παρατηρήσεις όπου υπήρχαν άλλες πληροφορίες. Αυτές όλες οι πληροφορίες παρατίθενται σε κάθε εγγραφή είδους, με πλάγια στοιχεία, στην καταχώρηση που ακολουθεί:

Αντίγραφο του εμπορικού
πράγματος Δ.Ι.Γκουτζιουμπίνα

Αντίγραφο του ερωτηματώ
 Πραγμάτων Δ. Ψ. Σουλίου

- 10 ούζο για Μάγικα
 6 " " Παιδικά
 5 για Παιδικά Κοινωνία
 4 " Γαρνιτούρα
 1 Σιγά Μάγικα
 9 φλάσκι
 1 Ποδία Βουρμπούσι
 4 " Κορίθου
 1 Κροφιάρια
 1 Σουλίου Γαρίφα
 4 Κροφιάρια Ξαπίρινα
 3 " ελάσι
 3 " πελαγίτικα
 8 Κροφιάρια Κορινθία
 2 Αλάτι με 1/8 ούζο με
 2 " με 1/8 " "
 9 " Βασιλικόρινα
 1 ζ. Κορ. φαρμάκιον
 1 ζ. " Γαρνιτούρα
 4 ζ. " γαρνιτούρα
 10 αμύγδαλα ελάσι
 6 " Ξαπίρινα
 1 φάρμα μελίτι

5	υπόμ. Πράξ. Αμυγδα
6	υπόμ. Ουάχμα
5	υπόμ. Γεν. Χερσεύ
2	υπόμ. Γεν. Αμυγδα
5	Συβραμα
5	Σ. Πηλούτ, Γραφίμ
5	Πηλούτ, Γεν. Χερσεύ
9	Μαρδ. Γεν. Πηλούτ
13	Μαρδ. Μωδύ
7	" ούτ Πηλούτ
8	" Κορυμμερ
6	Προία Πηλούτ
3	Μαρδ. Μ. Κορυμμερ
3	Μαρδ. Σομαρίλοα
3	Προία Βήμυα
9	Προία με Ν. 3.
5	Προία Ρενερα
5	Προία Πηλούτ
2	Προία Πηλούτ Α ^α
2	" Πηλούτ Β ^α
7	Προία Αωρα Ν. 3
1	υπόμ. Πράξ. Χερσεύ

5 1/2	Dr	παύλας	επρώτου
2	"	Νικηφόρος	Α.
7 1/8	"	παύλας	επρώτου
7 1/2	παύλας	επρώτου	επρώτου
6 1/4	"	"	επρώτου
2 1/2	"	"	"
1 1/2	"	Νικηφόρος	
1 1/2	"	Σάββατος	επρώτου
4	"	"	Κωνσταντίνου
6 1/2	"	"	μαρτίου επρώτου
6 6/8	αύξ	Σαββατικός	
10 1/2	"	δύο μαρτίου	επρώτου
18	"	Σαββατικός	
2 1/2	"	δύο	Κωνσταντίνου
3 7/8	"	παύλας	επρώτου
9 1/2	αύξ	Σαββατικός	Κωνσταντίνου
5	κοπή	Πάρις	
2 3/4	αύξ	Πάρις	Κωνσταντίνου
5	αύξ	Πάρις	Κωνσταντίνου
2 1/8	"	Πάρις	Κωνσταντίνου
170	Dr	Μαρία	επρώτου

1 1/2	ονχ	Αγγλικοι δια μωσλίνα
2 1/2	ονχ	Παρι Κομμωσιν
9	"	Ροζέτι Χρυσωσιν
7 1/8	"	Ηδύατα
23	ονχ	Ερωσιν βιάζι
29	ονχ	Ριτόνα Τουρκικ
31	"	Αριότα
17 1/2	"	Ριτόνα Γαλλικ
8 6/8	"	Ριτόνα Ευρωσιν
12 1/2	"	Ριτόνα Ροζέτι Ευρωσιν
20	ονχ	Ζυφιατοσ
21	"	Ανατοσ
10 1/2	"	Ανατοσ Χρυσωσιν
2		Αρωματικ
3	ονχ	Καπν
9 1/8		Παρι Χερσιον εντοσιν
1	τοσ	Χερσιον Ροζι
6	ονχ	" "
13 1/2	μαρ	Παρι Ν. 4, 700
1	τοσ	" "
1	τοσ	" Ν. 1821
27	29	ονχ Παρι Ν. 1000 G
6	"	" γενικ Ν. 1200
8	"	Παρι διαγορι
13 5/8	"	Παρι Χερσιον
1	τοσ	Χερσιον Ν. 5000

10 πηχ. ζων. Μάλινες

6 Βαμβακής

5 ζων. Βαμβ. κόκκινες

4 Ταράπλου

1 Σιάλ Μάλινον / (σάλι, κασκόλ)

9 φτάδες / (και φουτάτς - futa (τ) "περίζωμα της μέσης που χρησιμοποιείται στο λουτρό, χαμάμ" = 1, η καλύπτρα γυναικών=2, η χρωματιστή ποδιά που φορούσαν οι υπηρετούντες στο γάμο στην Ήπειρο=3, Φτά φορούσαν οι καλόγριες στο μοναστήρι Αρχιμαντρείου=4. Σε φτά πρόσφεραν το κανίσκι στη Μερόπη).

1 ποδιά Βοργάρικη / (μάλλον πρόκειται για εργατική ποδιά)

4 Κονίτσης

1 Γκοζιάκα

1 Σακκούλι Βλάχικον

9 Γκαμπζέλες Ιωαννίνων / (γκαμπζέλες ή γκαμπιζέλες, ελαφροί ντουλαμάδες)

3 εντόπιες

3 μεταξωτές

8 Γκαμπζέλες κοπελών / (ελαφρό γιλέκο, ντουλαμάς από φτηνό ύφασμα)

2 Αλατζιάδες με 1.1/8 πηχ. μήκος / (alaca (τ) "παρδαλός" = ύφασμα βαμβακερό, φτηνής αξίας, με ραβδώσεις, ποικίλων χρωμάτων για ένδυση φτωχών. άλλη εκδοχή, ύφασμα πολύχρωμο για κατασκευή καλών ντουλαμάδων)

2 Αλατζιάδες με 1.2/8 πηχ. μήκος

9 Βαπτυσιάρικες

1 ζ. καλ. φανελίσσιες

1 ζ. Τζαντίλα

4 ζ. μικρές

10 ομπόλιες εντόπιες / (ομπόλια, ο γνωστός κεφαλόδεσμος της Πωγωνήσιας φορεσιάς. Γινόταν παλαιότερα από κάναβη (καναβίσσιες), μετά από μετάξι, λινόμέταξες και βαμβακερές. Τις κατασκεύαζαν επιτοπίως, και για πρώτη φορά από τον κατάλογο φαίνεται ότι ερχόταν και

από Γιάννενα έτοιμες)

6 ομπόλιες Ιωαννίνων

1 φανέλα μάλινη

5 υποκ. Φραγγ. Αμερικής/ (υποκ.=υποκάμισα)

6 υποκ. Βλάχικα

5 υποκ. Γυν. Χωμαής / (και χουμαή ή χουμαγιού=το ύφασμα "χασές", γιατί στην ούγια υπήρχε αναπαράσταση του πουλιού "χουμαί" με ανοιχτές φτερούγες)

2 υποκ. Γυν. Αμερικής

5 σώβρακα

5 ζ. Πετσιέτες Τραπέζης

5 πετσιέτες του νερού

9 Μανδ. των παλτών

13 Μώδας

7 ουζ. Βιέννης

8 Καλεμκερί

6 φέσια Βαπτυσιάρικα

3 Μανδ. Μ. Καλεμκερί / (καλεμ (τ) <κάλαμος- ελλην. αντιδάνειο> "γραφίδα" + kagi (τ)= το λεπτό βαμβακερό ύφασμα με τυπωτά σχέδια, που χρησιμοποιούσαν οι γυναίκες για κεφαλομάντηλο. Τα γνωστά σταμπωτά.

3 Μανδ. Σαμαρίτσας / (τουλουπάνι)

3 φέσια υψηλά

9 φέσια με Ν.3

5 φέσια μικρά

5 φέσια πανίτικα

2 φέσια Πλεκτά Αα

2 Πλεκτά Βα

7 φέσια Άσπρα Ν3

1 υποκ. Φραγγ. Χωμαής

51 Πρ(;) ρούχον Ευρώπης

2 Νευροκάρτον Αον / (πιθανόν ύφασμα για νεκροσέντονο)

7.1/8 ρούπ. Σιάγ. Ευρώπης

- 7.1/2 Ευρώπης
 2.1/2
 1.1/2 Νεκροκάρτον
 1.1/2 Σάγια Ευρώπης
 7 κόκκινα
 6.1/2 ρούπ. Σάγια μαύρη Ευρώπης
 6.6/8 πηχ. Σαμοκόβι
 10.1/2 πηχ. δημ. μαύρον ελαφ. / (δημ = δέμιτο ύφασμα με δύο νήματα πυκνής ύφανσης)
 18 πηχ. σιαγιάκι
 10.1/2 δυμ. Κονίτσης / (δυμ = δέμιτο)
 3.7/8 φανέλα ρίλας
 9.1/2 πηχ. Σαμαροσ. Κόκκινον / (σαμαροσκούτι (το) = το ύφασμα για τα σαμάρια)
 5 Κομ. Πάλα
 43.1/2 πήχ. Πέλον Πολίτικον / (relus (τ) "ύφασμα βαμβακερό"-1, ύφασμα βελούδο 2)
 5 πηχ. Πέλον μυσομέταξον
 4.3/8 πηχ. Πέλον μεταξωτόν
 170 στρ(;) Μανδύλια λαδιού / (στάμπας)
 1.1/2 πήχ. λάστιχον δια μποντίνια / (λάστιχο που χρησιμοποιούσαν από λίγα εκατοστά στην εσωτερική πλευρά στα μποτίνια, ώστε να ανοίγουν για να μπαινοβγαίνει στο πόδι)
 24.1/2 πήχ. Πανί κόκκινον
 9 φανέλα Χρωματιστή
 7.6/8 Ηνδιάννα / (ύφασμα γυναικών χρωματιστό)
 23 πήχ. Τιμπέτι βιόλι
 29 πήχ. ρετσίνα Πηρεώς
 31 Δρύλια / (ντρίλι)
 17.1/2 ρετσίνα Γαλική
 8.6/8 ρετσ. Ευρώπης
 12.1/2 ρετσινοφανέλα Ευρώπης
 20 στρωμάτσο

- 21 λινάτσα
 10.1/2 λινάτσα χρωματιστή
 2 Αμπαγιάς / (και αμπαή, abayi(τ)= το χοντρό μάλλινο ύφασμα, που βάζουν στα καπούλια των φορτιάρικων ζώων το χειμώνα για προστασία τους από το κρύο)
 3 Πήχ. Κάπα
 9.3/8 Πανί χερίσιο εντόπιο / (χερίσιο= χειροποίητο ή χειροπετσέτες)
 1 τόπ. Χωμαής Ράλι
 6 πήχ. Χωμαής Ράλι
 13.1/2 υιάρ. Πανί N 4700 / (υιάρ= γιάρδες =0,914 μ)
 1 τόπ.
 1 τόπ. N 1821
 27 πήχ. Πανί N. 1000 Ελ.
 6 ξένον N 1200
 8 Πανί διπλάρι / (δίμιτο ή διπλόφαρδο)
 13.5/8 Πανί χερίσιον / (χειροποίητο ή χειροπετσέτας)
 1 τόπ. χονδροπάνι N 5000
 1 τόπ. χονδροπ. N 4000
 1 τόπ. N 1500
 1 τόπ. N 2000
 6 λεβάντες / (αρώματα ή κολώνιες)
 9 μοσχοσάπουνα
 13 ομματογιάλια
 5 Κουτ. ρετσινόλαδον
 11 Πεζοχάρτια / (παιγνιόχαρτα. τραπουλόχαρτα, δεσμίδες)
 9 Βουζκάντια / (γάζες)
 2.1/2 ρούπ. Τσιρώτον
 25 ζ. Τοκάδες μεγάλες / (πόρπες μεταλλικές)
 28 στερνάρια Ντουφεκιών / (στουρναρόπετρες, πυριτόλιθοι που χρησιμοποιούνταν στα παλιά εμπροσθογεμή όπλα)
 12 Κτένια μπάγα Μικρά
 4 Δοζ. κουμπιά Κωλάρου / (δοζ= δουζίνα, δωδεκάδα)

- 7 Ταμπ. μαύρες
 19 φλυτζιάνια
 6 Δοζ. σκολαρίκια Βλάχικα
 7 Παιζολόγια Γιαλιένια / (κομπολόγια;)
 1 ξέντα μαντενίσια / (μαντεμίσια=χυτοσιδηρά)
 2 Καθρέπτες Κρεμασταίς
 18 Σταυρούς
 11 Ψαλίδια μικρά εις Μαριαβάν
 1 Δοζ. μολύβια Μαστόρων / (No1, σκληρά για να γράφουν στο ξύλο, πλακέ)
 10 ξυλόπενα / (πενόξυλα)
 8 βελώνια Κουρσέ / (κεντήματος)
 17 Περούνια Σηδηρά
 1 Ταμβ. Καπνού / (μύτης)
 1 Δοζίνα Ηνταρέ φτύλι / (intare(τ) "Διοίκηση, διοικείν"=το συμβούλιο. Πιθανόν εννοεί φυτίλι κρατικό, του μονοπωλείου)
 Δοζ. πριάκονα / (ακόνια για πριόνια)
 1 Χαρτ. Κουμπιά υποκαμυσών
 2 Πορτοφόλια
 30 Αλυσίδες δια Σωγιές.
 2 Σωγιάδες μπρουτζένιες
 1 Βούρτσα δια οδόντας / (οδοντόβουρτσα)
 17 ζ. δεμ. δια Κοντούρες / (kundura(τ)=το σκαρπίνι παπούτσι. ε-δώ για κορδόνια παπουτσιών)
 1.1/2 Δοζ. χουλιάρια ξύλινα / (κουτάλια ξύλινα)
 36 Κουμπιά φιλτίσι δι υποκαμ. / (φιλτίσι=ελεφανοστούν)
 31 Κ. κατζ(;) χάρτινα
 2.1/2 Δοζ. κουμπιά δια παλτά
 59 Κουμπιά δια Γιελιέκια
 1 Δοζ. Κτένια Βλάχων
 27 Πετροκόνδυλα / (κονδύλια για πλάκες μαθητών. Για πλάκες χρησιμοποιούσαν και ντόπιες σχιστολιθικές μαυρόπλακες)
 5 Μπιρμπίλια μικρά / (σφυρίχτρες)

- 9 Δακτυλίδια
 2 ψιφιά ξύλινα / (χαρτοκόπτες;)
 1 Κουτ. σπέρτα του αέρος
 20 Κλύτσους Χαλκένιες
 11 Κλύτσους Ευρώπης / (κλύτσοι εισαγόμενοι, βιομηχανικοί)
 6 κλειδιά ώρας / (κλειδιά-χορδιστήρια για ρολόγια)
 10 θυλιές δια τζιάμια / (θυλιές για κουρτινάκια;)
 5 Κώκαλα δι υποδήματα / (αναβολείς)
 1 Κλειδωνιά Σταυρού
 1 Γαργάλι / (παιδικό παιχνίδι, γαργαλίστρα)
 6 Αλτζιάδες / (ή αλατζιάδες, ρούχο μέσα από το γελέκι)
 1 Κορώνα / (πιθανόν να πρόκειται για την νυφιάτικη κορώνα της Πωγωνήσιας φορεσιάς. Άγνωστο αν την ενοικίαζε ή την πουλούσε)
 7 τόπ Σερετογάϊτανο / (gaitonum(λατ) από την πόλη Gaeta Λεπτό κορδόνι με το οποίο οι γυναίκες διακοσμούσαν το γύρο των φορεμάτων. Τα Σερετογάϊτανα ήταν από τις Σέρρες)
 110 Σερέτα μάλινα
 1.185/400 οκ. μετάξια / (μία οκά και 185 δράμια)
 2 ζ. Καλτσοδέτες / (ζ= ζεύγη)
 15 δρ. φαλτσόν / (δρ=δράμια, μιά οκά=400 δράμια=1280 γραμμάρια)
 50 δρ. λινάρι
 37 δρ. Κανάβι / (πρόκειται μάλλον για σπόρια λιναριού και καναβιού, τα οποία καλλιεργούνταν στην περιοχή)
 75 δρ. φτύλια διάφορα
 45 δρ φούντες / (για τσαρούχια ή για τα σεγιάκια;)
 7 δρ Τούμπλες
 80 δρ. Τοζ λειμόνι / (toz(τ) "σκόνη", τριγικό οξύ, που αντικαθιστούσε το λεμόνι)
 1 βάζο γλυκού
 43 δρ. Άλας Αγγλίας
 50 δρ. Σώδα
 55 δρ. Κανέλα

25 δρ. Τσιτζιφύλι / (cencefil(τ)= το φυτό πιπερόριζα. Η ρίζα της έχει καυστική γεύση. Χρησιμοποιείται στην ποτοποιία και φαρμακευτική. Με την σκόνη της πασπαλίζουν το σαλέπι. Άλλη έννοια το γαρίφαλο)

55 δρ Γομογότα

40 δρ. Κάμφορα

1/2 βαζ. κινίνον

55 δρ. Τοκάδες

2 καλαμαριές / (μελανοδοχεία)

4 Ανόδυνα / (παυσίπονα;)

16 Βάζα Ταμπάκου

10 Μοσχοκάρυδα

7 δρ. Ζαμπούρι

8 Κουτ. καψούλια Αγγλίας

20 μακαράδες

2 Καλαμάρια / (μελανοδοχεία ζώνης;)

12 Σουρμέδες / (surme(τ), "μαυρόχρωμος"=το μαύρο σκεύασμα, χρώμα, για τη βαφή των βλεφαρίδων των γυναικών)

20 δρ. Γαρούφαλον

5 δρ Σαντονίνα

5 δρ. τοζι Τσιελίκι / (σκόνη για τσελίκωμα-ατσάλωμα, celik(τ) "ατσάλι"= το ατσάλι, ο χάλυβας)

20 Μεντισέδες / (mentese(τ)= ο μεντεσές, ο στρόφαλος)

2 κουτ. πένες

5 Γάντζη του τσιεφτέ / (tcifte(τ), "ζευγάρι"= το δίκανο κυνηγετικό όπλο, επειδή είχε διπλές (ζεύγος) κάνες)

5 δρ. βιόλι Σχοινί

3 πιάτα μικρά

36 πήχ. κορδέλα

3 κανέλες ξύλινες / (κανέλα σε φλούδα μη κονιοποιημένη)

2 κουτ. Σαρδέλες

3 Κάνωλ. μπρούζινες / (κάνωλ= κάνουλες, στρόφιγγες για τα βαρέλια με υγρά)

- 4.1/2 κουτ. τσιγαρόχαρτα
 1.1/2 τόπ. Πάτινες
 10 Κτένια Μαύρα
 1 Χαρ. Κουμ. μαύρα δι υποκάμ / (κάρτες με κουμπιά).
 140 φακέλους
 1/2 οκ. μπογιά μαύρη
 6 θεργιακίες
 22 δακτυλίδες κίτρινες
 1/2 Δοζ. ρακογιάλια / (ρακοπότηρα)
 310 δρ. καρφιά δια λαμαρίνα
 250 δρ. Δευτέρια / (τεφτέρια, βιβλία, τετράδια)
 120 δρ. Γκομαλάκια / (ψαρόκολα)
 47 στρωμ. δια στερνάρια
 5 δρ. ρεβέντι / (λέξη αραβική=ονομασία ιαματικού φυτού)
 185 δρ. Καρφίτσες χαρτιού
 62 δρ. Φαρμάκι
 13 λίμπες / (πιατέλες βαδιές)
 2 πιάτα μεγάλα
 8 Τσιάφκιες της Σούπας / (κούπες)
 8 Λάμπες του τοίχου
 17 Γιαλιά λάμπας / (λαμπογυάλια)
 4 κανδύλες
 15 κρασοπότηρα
 2 νεροπότηρα
 1 Στάμνα
 1 Δίσκον
 15 δρ. Κίνα
 1:150/400 οκ. Νεύτι / (το τερεβινδέλαιο)
 30 δρ. μαγίδιον
 20 δρ. Νίτρον / (ορυκτό νάτριο της Χιλής ή ασβεστουχο)
 2 οκ. μπογιά άσπρη λαδιού
 220 δρ. πικροσταφύδα
 1:250/400 Άνθη τιάφης / (θειάφι σκόνη)

47 δρ. Κρεμέζι / (*kirmiz*(τ) <κέρμης (ελλην. αντιδάνειο)= το κόκκινο, ερυθρό χρώμα. Εξάγεται από το έντομο "κέρμης").

2 τόπ. Χαρτί Πόστας / (γιά ταχυδρομείο)

1 τόπ. Βατούμ

50 δρ. Τρεμεντίνα / (και τρεμέντι(το) "τερεβενδίνη"= η ρητίνη από κωνοφόρα δένδρα. Με απόσταξη λαμβάνεται το τερεβινθέλαιο)

220 δρ. μουργεζέμι

120 δρ Κρεμόρι

140 δρ. μπογιά αίματος

97 δρ. Γαλιβάρδι

3 δρ. Σιαφράνι / (*safran*(τ) "ζαφορά" = ο κρόκος, κίτρινο χρώμα, λουλούδι με αυτό έβαφαν κίτρινες τις ομπόλιες)

1 οκ. λινοκόκκι / (ο λινόσπορος. Χρησιμοποιούνταν για κατάπλασμα στις πνευμονίες. σιναπόσπορος;)

3 οκ μέλι

55 δρ. Καπνόν των 30

5 ρέσιμον Τζιγαρόχαρτον / (*resimoto*(το) "δημόσιο"= φορολογημένο)

1:150/400 οκ. πυπέρι κόκκινον

1:260 οκ. καφέν

160 δρ. Στίψι / (η στύψη. Βύδιζαν τα νήματα ή υφάσματα σε στυπτικό διάλυμα για να μή ξεβάφουν)

2:1/4 οκ. πυπέρι μαύρον

1:3/4 οκ. θυμίαμα

2 οκ. ρεβύδια

2:3/4 ραμμ. Ζέρβ. διάφορα / (ράμματα αριστερόστροφα;)

2:1/4 Βαμβ. Νίμα

1:50/400 οκ. γνέμα δια ζώνες

4 οκ. Βαμβ. δια πλέξιμον

1:180 Βαμβ. παρδαλόν και ράμ. μαύρα

2,70 ράμ. Ζέρβ. μαύρα

2:280 ράμ. και Βαμβ. Κόκκινον

380 δρ. γνέμα διδασκάλας

2 οκ. οτρές / (*otra*(τ)= είδος βαμβακερού σπάγγου που χρησιμοποι-

ούνταν και στο ράψιμο των τσαρουχιών)

1:50 σούμες διάφορες / (σούμα ήταν νήμα που γινόταν χειροποίητο από μεγάλες τρίχες μαλλιού και χρησιμοποιούνταν στο ράψιμο ρούχων και ειδικά στα σεγγούνια και για τα κορδόνια στην Πωγωνήσια φορεσιά)

7 Πλάκες Γραψίματος

1:1/4 οκ. Στράτζον / (στρατσόχαρτο)

3 Ματ. βελώνες (ματ=μάτσα, συσκευασία)

250 δρ. Βακάμι / (bakkam(τ)= το ερυθρόξυλο με το οποίο έβαφαν τα αυγά κόκκινα τη Μ. Πέμπτη)

250 δρ. Βακάμι μαύρον

19:180 οκ. Πέταλα / (19 οκάδες και 180 δράμια)

2:50 Κηρόν άφιαστον

2:1/2 Κηροτήρα / (κηρήθρα μελισσοκομίας;)

6:3/4 Σκάγια

2:150 μολύβια / (σκάγια;)

3/4 ρετσινόλαδον

1 Ψαρόλαδον

7 Σαγάνια τενεκέν

1:250 Στιόκον

390 δρ ψιλούς ρεζέδες

80 δρ. σούμες Βλάχικες

180 δρ. τουκάλι ή τακιάλι / (= η ψαρόκολλα στη γλώσσα των βυρσοδεψών Ιωαννίνων)

2 Κλαδευτήρια

3 κασιαγές / (kasayi(τ)= η μεταλλική βέργα με την οποία καθάριζαν και γέμιζαν τα εμπροσθογεμή όπλα, 2.η ξύστρα των αλόγων)

1 Πριόνιον

11 Δοζ. σπύρτα

10:1/2 οκ. ριζέδες και κλάπες

2 Κλειδωνιές Σεντουκιού

1 Ντουλαπίσια

2 Θύρας

- 3: 40 οκ. Τζιελίκι / (ατσάλι)
 1 Ζεμπερέκι Ευρώπης / (remberek(τ)=1. το κλείστρον του όπλου.
 2. η κλειδαριά, μοχλός, της θύρας)
 5:50 οκ. Ζενέτια / (και τζινέτια= τα γύφτικα περόνια για τη στήριξη της κάσας θύρας και παραθύρων, με τις γνωστές διακοσμήσεις)
 3 Ησκιάδες
 3:150 πύσα
 5 δεκ. ρεζέδες δια Ντριβενίτζια / (=ξύλινο δοχείο, σχήματος κυκλικού, πεπιεσμένου στα πλάγια, για τη μεταφορά νερού)
 3 Τζιουτζιουβέδες / (καφόμπρικα)
 8:1/2 οκ. Λουκούμι
 1 ζ. Καλιβοστήρια
 6:120 δρ. Σήδηρα
 12:3/4 οκ. Γάστρες λαμαρίνας
 16:25 περόνια
 10 Καρ/βελώνες / (καρφοβελόνες, καρφιά μεγάλα)
 2:1/4 Κατράνι / (= ρευστή πίσσα)
 1 ζ. Μποτινάκια μικρά
 11:1/4 οκ. Ζαχαρικά
 8:1/4 Ζάχαρη
 8:3/4 αλάτι
 11:3/4 Σαπούνι
 23 οκ. ορύζιον Βενέτικον
 8 ζ. Τσαρ. Αα / (τσαρούχια)
 8 ζ. Δευτ/πρώτα
 7 ζ. Δεύτερα
 25 ζ. Τρίτα
 2 ζ. λακουμάδες
 6 οκ. Κομμάτια
 1 Τιγάνι Χάλκωμα
 1 κρισάρα
 1 ξυλόγατα / (ξυλοποντικοπαγίδα)
 1 Καντάρι / (ζυγαριά, στατήρας)

- 41 Τζιάμια Μεγάλα
 8 μικρά
 4:240 ρεκέτα
 17:280 σύρμα
 13:1/2 οκ λαμαρίνα
 10 κριθάρι
 3 καλαμβούκι / (καλαμπόκι)
 2;3/4 πετσί Βουβουλιουτ / (δέρμα βουβαλίσιο;).
 6 κεφαλίες κάναβης / (καναβίσιον νήμα;)
 4 Τρυχιές 3 συρταριές
 4 καπίστρια Γαϊδάρου
 6 σηδηρένια
 2 Αλίλους δια σκύλους / (αλυσίδες)
 3 Βρ(;) Άλυσον σηδηρούν
 1 πτιάρι / (πτύον, φτιάρι)
 3 Σκούπες εντόπιες
 1:70 σπάγγον
 5 λάμπ. χεριού Τενεκέν / (χειρολάμπες τενεκεδένιες)
 1 ζ. Κορδέλα
 3 ζ. Πόχες εις Αα
 3 ζ. εις Βα
 8 ζ. εις Γα
 3 ζ. Δευτ/τρίτα
 4 ζ. εις Πέμπτα
 8 ζ. εις Έβδομα
 2:1/2 οκ. ορύζιον εντόπιον
 7:1/2 οκ. σιτάρι
 1:3/4 Γλυκάντζον θήβας
 16 πακέτα των 30
 72 των 20
 2 οκ. Πετσί Γαλικόν / (πετσί=δέρμα)
 2 Συντακτικά Α. Χριστοδούλου
 4 Αριθ. Μανάρη

- 5 Κατηχ. Βαθχίδου
 4 Ιεράς Ιστορ. Κορομηλά
 5 Γεωγρ. Βουτηρά
 12 Οδήσια Οικονόμου
 4 Εγγυκλοπαίδειες
 14 Ερημίτας
 3 Καλή μητέρες
 2 Ιστορ. Ξανθοπούλου
 3 Γεωγραφίας
 13 Αριθ. Δραϊνης
 4 Συλλογή Ευαγγελίου
 11 προβλημ. Αριθμητικής
 2 των Νέων Παν.
 1 Ελλ. Ιστορία Αγαθοπούλου
 4 Προσευχητάρια
 1 Καλλιγρ. Σαμίου
 8:1/2 οκ. μαλί πρόβιον
 7:1/4 Καραμπογιά / (kara(τ) "μαύρος" + boya(τ) "χρώμα" = το
 μαύρο χρώμα)
 4 οκ. Σύρμα
 7 Καλάθες
 15 οκ. φασούλια
 16 Έλαιον
 Καπάσσα χωνιά και λοιπά / (καπάσα= πιθάρι)
 12 ζ. Πόχες παραγγελίες διάφορες
 26 ζ. σανίδια δεκάρικα / (δέκα πόντων)
 1463 Ντουσεμέν / (buseme(τ)= σανίδια για έπιπλα και στρώσιμο)
 12.1/2 Μαϊδες / (είδος σανίδας)
 1 Γρέντα / (grenda(σλ)= το δοκάρι, το καδρόνι)
 28 ζ. Πέτραβα / (=σανίδια για στρώσιμο πριν από την πλάκα της
 σκεπής)
 4 Κάσες πετρελαίου Γεμάτες
 90 οκ. αλάτι

- 10 οκ. φασ. Άγρια
 6 δέρμ. Ζηγουριακά / (δέρματα από ζυγούρια)
 16 Κατσικοδερά
 3 Σεντούκια Ιωαννίνων
 1 Μακένα φεσιών / (machina(ιτ) "μηχανή" = η μηχανή σιδερώματος φεσιών)
 1 ντουλάπι Κρέατος
 1 Τραπέζι
 1 Καρσέ εντοπία
 Κονίσματα
 8 Κάσες λοκουμιού
 1 ντριβ. νερού / (ντριβ= ντριβενίτσα, δοχείο νερού)
 5 Τενεκέδες Πετρελ. άδειους
 15 Κάσες άδειους
 2 βαρέλ. Σαρδέλας
 1 μασάκι / (masat(τ) "ακόνι" = το εργαλείο με το οποίο ακόνιζαν οι κρεοπώλες τα μαχαίρια τους
 1 χατζιάρι
 2 Μαχέρια
 2 Τζιγγέλια κασάπικα
 5 οκ. δαδί
 1 Φούρνον χωματένιο

Στις γενικές παρατηρήσεις σημειώνουμε τα εξής:

Μεγάλο είναι το πλήθος των ειδών και εμπορευμάτων του καταστήματος, αλλά και οι ποσότητες. Η ποικιλία του "εμπορικού πράγματος", είναι εντυπωσιακή. Βρίσκουμε είδη παλιάς και νέας εποχής, του καιρού εκείνου. Έτσι από τα στουρνάρια για ντουφέκια φτάνει μέχρι τη βούρτσα οδόντων. Αρκετά είδη είναι εισαγόμενα και πολλά χειροποίητα. Βρίσκονται ακόμη βιομηχανικά είδη και έτοιμα ενδύματα αλλά και πρώτες ύλες. Στολίδια και ψυμίδια που προσθέτουν μιά εικόνα της μικρής κοινότητας. Ενδιαφέροντα είναι τα σχολικά είδη και τα σχολικά βιβλία που έφθαναν στο μικρό αυτό χωριό. Με μιά άλλη θεώρηση των ειδών του εμπορικού καταστήματος, δίδονται στοιχεία για το επίπεδο ζωής των

κατοίκων, τις σχέσεις με τον έξω κόσμο, τον εκσυγχρονισμό και τον πολιτισμό της περιοχής. Ασφαλώς σε αυτή την κατάσταση βρίσκονται στοιχεία της εξέλιξης της περιοχής που σχετίζεται με τον ταξιδεμό των Πωγωνησίων στην Πόλη και Αίγυπτο. Βρίσκονται όμως και είδη από τη Δύση (Αγγλία, Γαλλία, Βενετία κλπ). Πρέπει να προσθέσουμε ότι την περίοδο αυτή, που βρίσκεται στο τέλος της Τουρκοκρατίας, το Πωγώνι, και ιδιαίτερα το Παλαιοπωγώνι, ευρίσκεται στην καλύτερη οικονομική και αναπτυξιακή κατάσταση. Η ποικιλία των εμπορευμάτων που καταναλώνονται, δείχνει αυτό το επίπεδο της ανάπτυξης. Αυτό φαίνεται και από τα μεγάλα σπίτια που υπάρχουν από αυτή την εποχή στη Μέβδεζα, τον σημερινό Παλαιόπυργο, αλλά και στα άλλα χωριά. Πρέπει να προσθέσουμε ότι, αυτή την εποχή στη Μέβδεζα, έχουν την έδρα των δραστηριοτήτων τους οι Βασιλειάδηδες, τραπεζίτες και οικονομικοί παράγοντες του Πωγωνίου με μεγάλη επιχειρηματική δραστηριότητα και στην Πόλη. Οι Βασιλειάδηδες από τη Μέβδεζα, εμφανίζονται αυτή την περίοδο και ως εργολάβοι μεγάλων δημόσιων έργων στο Βιλαέτι των Ιωαννίνων. Ο Γεώργιος Βασιλειάδης, αναλαμβάνει το 1885 την αποξήρανση της Λαψίστας με αυτοχρηματοδότηση και προνομιακή σύμβαση με την Υψηλή Πύλη, και ο αδελφός του, Μανθάκης Βασιλειάδης, κατασκευάζει (1893-95) τον νέο αμαξιτό δρόμο από Χάνι Δελβινάκι μέχρι τη Βοστίνα (Πωγωνιανή), έδρα τότε του Καζά (Επαρχίας) Πωγωνίου. Το αρχοντικό των Βασιλειάδηδων, αναφέρεται στην παράδοση ότι, είχε 20 δωμάτια. Είχε πάντοτε έτοιμα, σελωμένα άλογα, και ιδιωτικό ταχυδρόμο Εισρέει επομένως, χρήμα και πλούτος στη Μέβδεζα και στην περιοχή, και η κοινωνική ζωή κατακτά όλο και υψηλότερα επίπεδα. Χαρακτηριστικά παραθέτουμε ένα έγγραφο προσκλητήριο κοινωνικής εκδήλωσης του 1871 που στέλνεται από την οικογένεια Βασιλειάδη. Η κατάσταση αυτή ειδών του "εμπορικού" Γκουτζιουμπίνα, του 1894, αποτελεί μία πηγή πληροφοριών για μελέτη και έρευνα, των τότε μικρών χωριών και των μικρών κοινωνιών του Πωγωνίου, στην ιστορία, λαογραφία, ηθογραφία, ποιότητα ζωής, παιδεία, ιατρική, κατασκευές, και άλλα θέματα που μπορούν να αντληθούν από αυτή την ποικιλία των ειδών. Μιάς περιοχής, μεσογειακής, απομονωμένης, μακριά από μεγάλα οικιστικά και

οικονομικά κέντρα, έξω από τους μεγάλους οδικούς άξονες και με μικρές τοπικές παραγωγικές δυνατότητες. Αυτή η καταγραφή παραδίδεται σαν πρωτογενές υλικό, στους ειδικούς για μελέτη και έρευνα, τώρα μάλιστα που η Μέβδεζα και τα άλλα χωριά του Πωγωνίου ευρίσκονται στη χειρότερη πληθυσμιακή κατάσταση, χωρίς προοπτική ανάκαμψης και επιστροφής στην εποχή της μεγάλης ακμής. Το δείγμα αυτό, του 1894, βρέθηκε τυχαία στο σεντούκι μιάς παλιάς αρχοντικής οικογένειας του Ίνζου.. Θα υπήρχαν, και πιθανόν να υπάρχουν ακόμη, και άλλα τέτοια στοιχεία, θαμμένα στα σεντούκια, στα άλλα χωριά του Πωγωνίου, και ιδίως στα μεγαλοχώρια όπως, το Δελβινάκι, η Βήσσανη, η Πωγωνιανή, το Βσιλικό, η Σωπική, η Πολύτσανη, για να αναφερθούμε στα χωριά που είχαν πληθυσμό πάνω από χίλιους κατοίκους. Πολλά ίσως ακολούθησαν τη μετανάστευση και διασπορά των κατοίκων της επαρχίας. Να αναφέρουμε ακόμη, στο σημείο αυτό, και μιά άλλη σχετική πληροφορία. Το 1874, ο Παναγιώτης Κυρούσης από τη Βοστίνα (Πωγωνιανή), εισάγει στο εκεί κατάστημά του, εμπορεύματα από Ευρώπη μέσω Αγίων Σαράντα και με την μεσολάβηση του εμπορικού του αντιπροσώπου στην Τεργέση, αξίας 300 λιρών. Είναι και αυτό ένα σημάδι, από την εποχή αυτή, της μεγάλης ανάπτυξης και του επιπέδου ζωής των κατοίκων του Πωγωνίου.

Συμπέδερε κύριε Βασίλειε
Χαίρε. Αύριον προσκαλείσθε
μετά των νεονύμφων
Εν Μεκδέζη τη 14 Αυγούστου 1871
Ο συμπέδερός σας
Χ. Βασιλειάδης

"Συμπέδερε κύριε Βασίλειε
Χαίρε. Αύριον προσκαλείσθε
μετά των νεονύμφων ίνα συν-
διασκεδάσωμεν και υγιαίνετε

Εν Μεκδέζη τη 14 Αυγούστου 1871

Ο συμπέδερός σας
Χ. Βασιλειάδης

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡ. ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ

T. Grayana 01